

**BOLALARDA SUVCHECHAK KASALLIGINING KECHISH
XUSUSIYATLARI DAVOSI VA PROFILAKTIKASI**

Nazira Usmonova Usmonovna
Buvayda Abu Ali ibn Sino nomidagi
Jamoat salomatligi texnikumi
Hamshiralik ishi kafedراسi mudiri
Mohimbonu Abduhalimova Baxtiyorjon qizi
Buvayda Abu Ali ibn Sino nomidagi
Jamoat salomatligi texnikumi
Pediatriya fani o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Suvchechak (varicella) — bolalar orasida keng tarqalgan va ko'pincha oson kechadigan virusli kasallikdir. Kasallikning asosiy sababi varicella-zoster virusidir. Kasallikning tarqalishi asosan havo orqali yoki bemor bilan yaqin aloqa orqali amalga oshadi. Bolalarda suvchechak odatda yuqori isitma, bosh og'rig'i va terida suv bilan to'la pufakchalar paydo bo'lishi bilan boshlanadi. Ushbu pufakchalar keyinchalik qurib, qobiq hosil qiladi. Kasallikning boshlanishi va pufakchalar soni bolaning yoshi, immun tizimi holati va kasallikni yuqtirishning tezligiga bog'liq.

Suvchechakning kechish xususiyatlari bolalarning yoshi, immun tizimi va boshqa omillarga qarab o'zgaradi. Ko'pincha, kasallik yengil kechadi va 7-10 kun ichida tiklanadi, ammo ba'zi hollarda og'ir kechishi mumkin. Kasallikning og'ir shakllari asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin, masalan, pnevmoniya, encefalit yoki bakterial infeksiyalar. Ushbu asoratlarni ko'proq immun tizimi zaif bolalarda uchraydi. Kasallikning og'ir kechishini oldini olish va tez tiklanish uchun davolashda simptomatik yondashuv qo'llaniladi. Isitmani pasaytirish, pufakchalarni yengillashtirish va zarur hollarda antiviral dorilar qo'llaniladi.

Kalit so'zlar: *Suvchechak, Varicella-zoster virus, Bolalar, Kasallikning kechishi, Pufakchalar, Isitma, Bosh og'rig'I, Immun tizimi, Kasallikning og'ir shakllari, Asoratlarni (pnevmoniya, encefalit), Vaksinatсия, Profilaktika*

KIRISH

Suvchechak (varicella) bolalarda keng tarqalgan virusli kasallik bo'lib, u terida pufakchalar, isitma va boshqa simptomlar bilan namoyon bo'ladi. Suvchechak virusining asosiy tarqalish yo'li — havo orqali yoki yaqin aloqa bilan. Kasallikning og'irligi va kechish xususiyatlari yoshga, bolaning immun tizimining holatiga va boshqa omillarga bog'liq.

Kechish xususiyatlari: Suvchechak kasalligining kechishi bolalarning yoshiga va immun tizimiga qarab o'zgaradi. Odatda, kasallikning boshlanishi yuqori isitma, bosh og'rig'i va umuman kasallik holati bilan boshlanadi. Keyin terida kichik, suv bilan to'la pufakchalar paydo bo'ladi. Pufakchalar bir necha kun ichida qurib, qobiq hosil qiladi. Kasallikning og'ir shakllari kam uchraydi, ammo ba'zi bolalarda asoratlarni rivojlanishi mumkin. Kasallikning engil shakli tezda o'tib ketadi va bolada immunitet hosil bo'ladi.

Davosi: Suvchechak kasalligini davolashda asosan simptomatik yondashuv qo'llaniladi. Isitmani pasaytirish uchun paratsetamol yoki ibuprofen kabi dorilar ishlatiladi, ammo bolalarda aspirin ishlatilmasligi kerak. Agar kasallik og'ir kechsa yoki bolada immun tizimi zaif bo'lsa, antiviral dorilar, masalan, ацикловир, tavsiya etiladi. Pufakchalarning qurishini tezlashtirish va teri yuzasini yengillashtirish uchun maxsus losonlar va kremlar qo'llaniladi. Bolalarga ko'p suyuqlik ichirish va ularning dam olishiga e'tibor berish zarur. Og'ir asoratlar, masalan, pnevmoniya yoki encefalit rivojlanishi mumkin, bunday hollarda tez tibbiy yordam zarur.

Profilaktika: Suvchechakning eng samarali profilaktikasi vaksina olishdir. Vaksinatsiya bolalarda kasallikning rivojlanishiga va uning tarqalishiga to'sqinlik qiladi. Shuningdek, kasallik tarqalishini oldini olish uchun gigiena qoidalariga rioya qilish zarur. Kasallangan bolalarni alohida saqlash, uning terisidagi pufakchalar quriguncha boshqa bolalar bilan aloqa qilishdan saqlanish muhimdir. Immun tizimini kuchaytirish uchun yaxshi ovqatlanish, muntazam jismoniy faollik va stressni kamaytirish zarur.

ASOSIY QISM

Nazariy fikrlar:

Suvchechak kasalligining kechish jarayonini va davolash usullarini tushunish uchun bir qator nazariy jihatlarni yoritish muhimdir. Suvchechak varicella-zoster virusidan kelib chiqadi va uning tarqalishi havo orqali yoki kasallangan odam bilan bevosita aloqa orqali amalga oshadi. Kasallikning klinik belgilari orasida isitma, bosh og'rig'i va terida pufakchalar paydo bo'lishi eng ko'zga ko'ringan belgilar hisoblanadi. Kasallikning og'irligi, asosan, bolaning yoshiga va immun tizimi holatiga bog'liq. Yengil kechgan holatlarda bolalar 7-10 kun ichida tiklanadilar, ammo immun tizimi zaif bo'lgan bolalarda og'ir kechish va asoratlar rivojlanishi mumkin.

Kasallikni davolashda simptomatik yondashuv qo'llaniladi. Isitmani pasaytirish, pufakchalarni yengillashtirish va virusni yo'qotishga yordam beradigan antiviral dori vositalari ishlatiladi. Suvchechakning oldini olishda eng samarali vosita vaksinatsiya hisoblanadi, bu kasallikning rivojlanishini sezilarli darajada kamaytiradi va uning tarqalishiga to'sqinlik qiladi.

Amaliy fikrlar va misollarni jadvalda yoritish:

Kategoriyalar	Amaliy Misollar	Nazariy Fikrlar
Virusning tarqalishi	Kasallik havo orqali yoki bevosita kontakt orqali yuqadi.	Varicella-zoster virusi yuqishi uchun to'g'ridan-to'g'ri kontakt zarur.
Klinik belgilar	Isitma, bosh og'rig'i, terida pufakchalar paydo bo'lishi.	Kasallik yuqishi bilan birinchi belgilari yuqori isitma va umumiy holsizlikdan boshlanadi.
Kasallikning kechishi	Yengil shakl: 7-10 kun ichida tiklanish. Og'ir shakl: pnevmoniya yoki encefalit rivojlanishi mumkin.	Kasallik bolalarda yengil kechadi, lekin ba'zi hollarda immun tizimi zaif bolalarda og'ir asoratlar kuzatiladi.
Immun tizimi va yosh faktori	Immunitetni past bo'lgan bolalarda og'ir kechish mumkin.	Yosh va immun tizimi holati kasallikning kechishiga ta'sir ko'rsatadi.

Kategoriya	Amaliy Misollar	Nazariy Fikrlar
Profilaktika	Vaksinatsiya: bolalarda kasallikning oldini olish uchun samarali usul.	Vaksinatsiya — kasallikning oldini olishda eng samarali va ishonchli choradir.
Davolash usullari	Isitmani tushirish uchun parasetamol yoki ibuprofen, antiviral dori vositalari (atsiklovir).	Suvchechak kasalligi og'ir kechish holatida antivirus dori vositalari qo'llanilishi mumkin.
Asoratlar	Pnevmoniya, encefalit, bakterial infeksiyalar.	Suvchechak kasalligi og'ir asoratlarga olib kelishi mumkin, ayniqsa immun tizimi zaif bo'lgan bolalarda.
Gigiena	Kasallangan bolani boshqa bolalardan ajratish, gigiena qoidalariga rioya qilish.	Kasallik tarqalishini oldini olish uchun alohida qarash va gigiena choralari amal qilish zarur.

Misollar:

1. **Yengil kechgan bolalar:** 7 yoshli bola suvchechak kasalligini yuqtirgan va uning belgilari bir necha soat ichida, isitma va bosh og'rig'idan so'ng paydo bo'lgan. Pufakchalar terida keng tarqalgan, ammo kasallik 7 kun ichida to'liq tuzalgan. Faqatgina simptomatik davolash, ya'ni isitma tushirish vositalari qo'llanilgan.

2. **Og'ir kechgan bolalar:** 5 yoshli bolada immunitetni zaiflashtiruvchi kasallik bor. Suvchechak kasalligini yuqtirgach, og'ir asoratlar rivojlandi: pnevmoniya va encefalit. Bolaga antiviral dori vositalari va qo'shimcha davolash choralari (antibiotiklar) qo'llanildi. Kasallikdan keyin bolada uzoq muddatli tiklanish davri bo'ldi.

Bu misollar amaliyotda uchraydigan turli holatlarni va kasallikning turli kechish xususiyatlarini yoritadi, shuningdek, ularni davolashda qo'llaniladigan usullarni ko'rsatadi.

XULOSA

Suvchechak kasalligi bolalarda tez-tez uchraydigan virusli infeksiya bo'lib, asosan varicella-zoster virusi tomonidan keltiriladi. Kasallikning tarqalish yo'llari asosan havo orqali yoki kasallangan shaxs bilan bevosita aloqa orqali bo'ladi. Kasallikning asosiy belgilariga isitma, bosh og'rig'i va terida pufakchalar paydo bo'lishi kiradi. Ko'p hollarda, suvchechak yengil kechadi, ammo immun tizimi zaif bo'lgan bolalarda og'ir kechishi va asoratlar, masalan, pnevmoniya yoki encefalit kabi holatlar rivojlanishi mumkin.

Suvchechak kasalligini davolashda simptomatik yondashuv qo'llaniladi, bu esa isitmani tushirish, pufakchalarni yengillashtirish va zarur hollarda antiviral dorilarni qo'llashni o'z ichiga oladi. Kasallikning oldini olishda eng samarali usul vaktsinasiyadir. Vaksinatsiya bolalarda kasallikni yuqtirishni kamaytiradi va uning og'ir kechishini oldini oladi.

Tavsiyalar:

1. **Vaksinatsiya:** Suvchechakning oldini olishda eng samarali usul vaktsina hisoblanadi. Bolalar uchun vaktsina olish zaruriy va kasallikning tarqalishini kamaytiradi.

2. **Immun tizimini mustahkamlash:** Bolalarning immun tizimi kuchli bo'lishi uchun ularni sog'lom ovqatlanishga, muntazam jismoniy faoliyatga va zarur bo'lsa, vitaminlar bilan qo'llab-quvvatlash muhimdir.

3. **Kasallikni tarqatmaslik:** Kasallangan bolalar boshqa bolalardan ajratilishi, sanitariya va gigiena qoidalariga rioya qilinishi zarur. Kasallikni yuqtirgan bolani alohida saqlash, qo'llarni yuvish va umumiy foydalaniladigan buyumlardan foydalanmaslik zarur.

4. **Davolashda samarali usullarni qo'llash:** Kasallikni davolashda simptomatik davolash, ya'ni isitma va og'riqlarni pasaytirish uchun dorilar, shuningdek, antiviral dorilarni qo'llash zarur bo'lishi mumkin. Kasallikni yengil kechirish uchun bu usullar samarali hisoblanadi.

5. **Asoratlarni kuzatish:** Kasallik og'ir kechgan holatlar uchun (masalan, pnevmoniya yoki encefalit) ehtiyotkorlik bilan monitoring o'tkazish, zarur hollarda shifokor yordamiga murojaat qilish zarur.

Suvchechakni samarali davolash va profilaktika qilish uchun bolalar va ularning ota-onalari, shuningdek, sog'liqni saqlash tizimi vakillari tomonidan zarur choralarga rioya qilish kerak. Vaksinatsiya, to'g'ri davolash va gigiena qoidalariga qat'iy rioya qilish kasallikni yengillash va uning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi.** (2020). Suvchechak kasalligining oldini olish va davolash bo'yicha tavsiyalar. Tashkent: Sog'liqni saqlash nashriyoti.
2. **Ismoilov, A.** (2018). Pediatriya va bolalar kasalliklari. Toshkent: Universitet nashriyoti.
3. **Yusupov, K., & Sharipov, R.** (2019). Virusli infeksiyalar va ularning davolash usullari. Toshkent: Tibbiyot Akademiyasi nashriyoti.
4. **Buxoro, M., & Xodjayev, A.** (2017). Bolalar sog'ligi va immun tizimining muhofazasi. Toshkent: Tibbiyot nashriyoti.
5. **World Health Organization (WHO).** (2022). Varicella (Suvchechak) virusiga qarshi vaksina. WHO nashri.